

ZASKARŻANIE
DECYZJI PODATKOWYCH
W POLSCE

*Mojej Żonie Małgorzacie
książkę tę poświęcam*

SŁAWOMIR PRESNAROWICZ

ZASKARŻANIE
DECYZJI PODATKOWYCH
W POLSCE

Temida2

Białystok 2014

© Copyright by Temida 2, Sławomir Presnarowicz

Białystok 2014

Redaktor Naukowy Wydawnictwa Temida 2: Cezary Kosikowski

Rada Naukowa Wydawnictwa Temida 2:

Przewodniczący Rady Naukowej Wydawnictwa Temida 2: Emil W. Pływaczewski

Członkowie z Uniwersytetu w Białymstoku: Stanisław Bożyk, Adam Czarnota, Leonard Etel, Ewa M. Guzik-Makaruk, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Cezary Kulesza, Agnieszka Malarewicz-Jakubów, Maciej Perkowski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Joanna Sieńczyło-Chlabicz, Ryszard Skarzyński, Halina Świączkowska, Mieczysława Zdanowicz

Członkowie z Polski: Marian Filar (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Edward Gniewek (Uniwersytet Wrocławski), Lech Paprzycki (Sąd Najwyższy)

Członkowie zagraniczni: Lidia Abramczyk (Państwowy Uniwersytet im. Janki Kupały w Grodnie, Białoruś), Vladimir Babčak (Uniwersytet w Koszycach, Słowacja), Renata Almeida da Costa (Uniwersytet La Salle, Brazylia), Chris Eskridge (Uniwersytet w Nebrasce, USA), Jose Luis Iriarte Angél (Uniwersytet Navarra, Hiszpania), Marina Karasjewa (Uniwersytet w Woroneżu, Rosja), Bernhard Kitous (Uniwersytet w Rennes, Francja), Martin Krygier (Uniwersytet w Nowej Południowej Walii, Australia), Petr Mrkývka (Uniwersytet Masaryka, Czechy), Marcel Alexander Niggli (Uniwersytet we Fryburgu, Szwajcaria), Andrej A. Novikov (Państwowy Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja), Sławomir Redo (Uniwersytet Wiedeński, Austria), Bernd Schünemann (Uniwersytet w Monachium, Niemcy), Sebastiano Tafaro (Uniwersytet w Bari, Włochy), Wiktor Trinczuk (Kijowski Narodowy Handlowo-Ekonomiczny Uniwersytet, Ukraina)

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakiegokolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978–83–62813–52–0

Recenzenci: *Jan Głuchowski*

Opracowanie graficzne i typograficzne: *Jerzy Banasiuk*

Projekt okładki: *Jerzy Banasiuk*

Redakcja techniczna: *Jerzy Banasiuk*

Korekta: *Bogumiła Mancewicz*

Wydawca: Temida 2

Przy współpracy i wsparciu finansowym
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Wykaz skrótów.....	9
Wstęp	13

Rozdział I

Zaskarżanie decyzji podatkowych w Polsce w okresie od 1918 r. do 1997 r.

1. Weryfikacja i zaskarżanie decyzji podatkowych w latach 1918–1934.....	17
2. Prawne możliwości weryfikacji decyzji podatkowych w okresie od 1946 r. do 1980 r.....	24
3. Zaskarżanie decyzji podatkowych w latach 1980–1997	27

Rozdział II

Prawo do zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych jako konstytucyjny środek ochrony wolności i praw obywatelskich podatnika

1. Uwagi ogólne	35
2. Pojęcie „zaskarżania” w świetle art. 78 Konstytucji RP	36
3. Konstytucyjna zasada prawa do „zaskarżania” rozstrzygnięć w przepisach prawa podatkowego.....	37

Rozdział III

Zagadnienia teoretyczne oraz praktyczne zaskarżania decyzji podatkowych na podstawie Ordynacji podatkowej z 29 sierpnia 1997 r.

1. Organy podatkowe w jurysdykcyjnym postępowaniu podatkowym	45
2. Rozstrzygnięcia oraz ich rektyfikacja w jurysdykcyjnym postępowaniu podatkowym.....	48
2.1. Rodzaje rozstrzygnięć wydawanych przez organy podatkowe	48
2.2. Rektyfikacja rozstrzygnięć podatkowych w jurysdykcyjnym postępowaniu podatkowym.....	59
3. Wykonanie decyzji ostatecznej.....	61

Spis treści

3.1. Nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności	61
3.2. Wstrzymanie wykonania decyzji ostatecznej	71
4. Zwyczajne środki zaskarżenia rozstrzygnięć podatkowych.....	75
4.1. Uwagi ogólne.....	75
4.2. Pojęcie odwołania oraz jego cechy	76
4.3. Wszczęcie i prowadzenie postępowania odwoławczego przed organem pierwszej instancji	79
4.3.1. Podmioty legitymizowane do wniesienia odwołania oraz przedmiot odwołania	79
4.3.2. Wymogi formalne odwołania oraz procedowanie w zakresie wymogów formalnych odwołania.....	81
4.3.3. Autokontrola decyzji w postępowaniu odwoławczym przed organem pierwszej instancji.....	87
4.4. Wszczęcie i prowadzenie postępowania przed organem drugiej instancji.....	88
4.4.1. Uwagi ogólne.....	88
4.4.2. Podmioty postępowania odwoławczego (zażaleniowego) przed organem podatkowym wyższego stopnia.....	88
4.4.3. Przedmiot postępowania odwoławczego przed organem podatkowym wyższego stopnia	89
4.4.4. Postępowanie dowodowe (wyjaśniające) przed organem odwoławczym	92
5. Rozstrzygnięcia w postępowaniu odwoławczym (zażaleniowym) przed organem podatkowym wyższego stopnia.....	104
5.1. Uwagi ogólne.....	104
5.2. Rozstrzygnięcia podatkowego organu odwoławczego jako wyraz realizacji zasady dwuinstancyjności postępowania podatkowego	106
5.3. Decyzje merytoryczne („co do istoty”) podatkowego organu odwoławczego.....	107
5.4. Decyzje kasacyjne podatkowego organu odwoławczego	109
5.5. Decyzje samorządowych kolegiów odwoławczych	113

Spis treści

5.6. Zakaz pogarszania sytuacji strony odwołującej się (<i>reformationis in peius</i>).....	113
6. Nadzwyczajne środki zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych.....	116
6.1. Uwagi ogólne.....	116
6.2. Wniosek o wznowienia postępowania podatkowego	117
6.3. Stwierdzenie nieważności rozstrzygnięcia podatkowego (ostatecznego)	120
6.4. Uchylenie w całości lub w części rozstrzygnięcia podatkowego	122
7. Inne formy kontroli rozstrzygnięć podatkowych przez organ	123
8. Samokontrola rozstrzygnięć podatkowych organu odwoławczego po wniesieniu skargi do sądu administracyjnego	125
9. Rozstrzygnięcia organu podatkowego w ramach instytucji mediacji prowadzonej przed sądem administracyjnym.....	126

Rozdział IV

Kontrola decyzji podatkowych przez polskie sądy administracyjne

1. Organizacja i ustrój sądownictwa administracyjnego w Polsce od 1980 r. do 2013 r.....	129
2. Wszczęcie postępowania i kontroli decyzji podatkowych przez sąd administracyjny.....	132
2.1. Przesłanki warunkujące możliwość kontroli decyzji podatkowych przez sąd administracyjny	132
2.2. Rozpoznawanie i orzekanie przez sąd administracyjny pierwszej instancji.....	133
2.3. Wyroki i postanowienia wydawane przed sądem administracyjnym pierwszej instancji.....	136
2.4. Orzeczenia wydawane przez sąd administracyjny drugiej instancji (sąd kasacyjny)	140
3. Instrumenty prawne służące wzruszaniu prawomocnych orzeczeń sądów administracyjnych.....	143
4. Uchwały wydawane przez Naczelny Sąd Administracyjny.....	145
5. Skutki prawne rozstrzygnięć sądów administracyjnych	147

**Zaskarżenie decyzji podatkowych
na przykładzie wybranych krajów Unii Europejskiej**

1. Model zaskarżania decyzji podatkowych w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii.....	149
2. Model zaskarżania decyzji podatkowych w Republice Francuskiej	158
3. Model zaskarżania decyzji podatkowych w Republice Federalnej Niemiec	167
Wnioski <i>de lege lata</i> i <i>de lege ferenda</i>	179
Bibliografia	185